

Τριώδιον Κατανυκτικόν

Ἕνα Πνευματικὸ Ταξίδι
πρὸς τὸ Τέλος τοῦ παλαιοῦ
καὶ τὴν Ἀρχὴ τοῦ Νέου

Περίοδος τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς: † Κυριακὴ Ὁσίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος

Ἡ Κλίμακα τῆς ἀνόδου στὸν Οὐρανὸ*

Ἄνοδος διὰ τῆς Ταπεινώσεως

Αὕτη τὴν Κυριακὴ, ἡ Ἐκκλησία μας προσκαλεῖ νὰ τιμήσουμε ὅλως ἰδιαίτερος τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τῆς *Κλίμακος*. Ὁ Ἅγιος αὐτὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς Διδάσκαλος ποὺ ἡ Ἐκκλησία μᾶς συμβουλεύει νὰ ἀφουγκραστοῦμε περισσότερο κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Τεσσαρακοστῆς, ἐπεὶ κατ' ἀρχήν, σύμφωνα μὲ τὸ Τυπικὸ τῆς, ὀφείλουμε καθημερινὰ νὰ διαβάζουμε στὴν Ἀκολουθία ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν *Κλίμακα*.

Πράγματι, ἡ *Κλῖμαξ* τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου ἐθεωρεῖτο πάντοτε στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση ὡς ἡ σύνοψη, τὸ βιβλίον ποὺ συμπυκνώνει ὅλη τὴν Διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ, ὅπωςδήποτε τῶν Μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι αὐτὴν ἔχουν ὡς πρότυπο τῆς δικῆς τους ζωῆς.

Κάθε Χριστιανὸς μὲ τὸν ἓναν ἢ τὸν ἄλλο τρόπο, ὀφείλει, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν, νὰ προσπαθήσει νὰ ἐφαρμόσει μὲ διάκριση, αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῆς μοναστικῆς ζωῆς.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς *Κλίμακος* θέτει ἀπέναντί μας τὴν ἀφετηρία τῆς ἀνόδου αὐτῆς πρὸς τὸν Οὐρανὸ ποὺ μᾶς προτείνει. **Β**άση λοιπὸν τῆς *Κλίμακος* εἶναι ἡ προσκόλλησις στὸν Χριστό, χωρὶς νὰ μοιράζεται ἡ καρδιά μας· ἡ ἐπιθυμία νὰ εἴμαστε ἀπολύτως δικοὶ Του μαθητές. **Αὕτη** εἶναι καὶ ἡ οὐσιαστικὴ καὶ θεμελιώδης βάση τῆς μοναστικῆς ζωῆς.

Οἱ Πατέρες μας ἔλεγαν, ὅτι ἡ μοναστικὴ ζωὴ εἶναι ἓνα *μὴ αἵματηρὸ μαρτύριο*, καθημερινὸ ὁμως, καθὼς *πρέπει νὰ παραιτεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του*, ἀπὸ τὸ ἐγὼ του τὸ τυραννικὸ καὶ ἀπαιτητικὸ. **Ἀλλὰ ἡ ἔννοια τοῦ μαρτυρίου** εἶναι ἀκριβῶς αὕτη ἡ ἀποκλειστικὴ προτίμησὶς μας στὸ πρόσωπο καὶ γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ μεταίχμιο τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου αἰῶνα, στὴν θαυμάσια πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολή του, κορυφαῖο ἔργο τῆς χριστιανικῆς γραμματείας, ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας ἐπανερχεται ἀδιάκοπα στὴν ἔννοια αὐτή· ὅτι **δὲν θὰ εἶναι πλήρως καὶ τελείως μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ἀληθινὸς Χριστιανός, παρὰ μόνο μὲ τὸ μαρτύριο**, μόνο ἂν παραδώσει τὴν ζωὴ του ἐντελῶς στὸν Χριστὸ μὲ τὰ δόντια τῶν θηρίων.

Ὁ Μοναχὸς πάλι ἀπὸ τὴν πλευρά του, εἶναι κάποιος ποὺ πρὸ πάντων ἔχει συνειδητοποιήσει, ὅτι θὰ εἶναι ὄντως μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ Τὸν ἀκολουθεῖ, **μόνο μέσα ἀπὸ τὴν τέλεια παραίτηση ἀπὸ τὸ ἐγὼ του, τὸν ἐγωϊσμό του καὶ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς φιλαυτίας του.**

Καὶ ἂν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς *Κλίμακος* μᾶς ἔδωσε μία *Κλίμακα* μὲ τριάντα τρεῖς βαθμίδες, τὸ ἔκανε γιὰ νὰ δείξει καλύτερα, ὅτι μόνο ἀκολουθώντας τὸν Χριστὸ βῆμα πρὸς βῆμα, μπορεῖ κανεὶς νὰ φθάσει στὴν κορυφὴ τῆς. **Ὁ** ἀριθμὸς τριάντα τρία συμβολίζει τὰ χρόνια ποὺ ὁ Χριστὸς ἔζησε στὴν γῆ, καὶ μόνο ἀκολουθώντας τὸν Χριστὸ, βῆμα πρὸς βῆμα, στὸν δρόμο ποὺ Τὸν ὀδήγησε ἀπὸ τὴν Βηθλεὲμ στὸν Σταυρὸ καὶ στὴν Ἀνάσταση, θὰ μπορέσει ὁ Μοναχὸς νὰ φθάσει στὴν θέα τοῦ Θεοῦ, στὴν θέα τοῦ Ἀκτίστου Φωτός, πρὸς τὸ ὁποῖο ἀποβλέπει.

Βάση ὅμως ὅλων εἶναι ἡ **ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἐπιθυμία νὰ δοθῇμε ὁλοκληρωτικὰ σ' Αὐτόν**, καὶ ὅλη ἡ μοναστικὴ ζωὴ εἶναι ὀργανωμένη γύρω ἀπὸ αὐτὸν τὸν στόχο. **Κ**αὶ ὁ Χριστιανὸς ποὺ ζῇ στὸν κόσμο δὲν ἔχει κάποιο ἄλλο ἰδεῶδες. **Ὁ**φείλει νὰ τὸ πραγματώνει, ἀσφαλῶς στὰ πλαίσια μιᾶς ζωῆς ποὺ ἡ καθημερινότητά της δὲν εἶναι ὀργανωμένη γύρω ἀπὸ αὐτό, ὁ στόχος ὅμως παραμένει ὁ ἴδιος· μὲ τὴν μοναστικὴ ζωὴ νὰ παραμένει ἀπλῶς τὸ μέσον ποὺ ἐκφράζει καλύτερα καὶ ἐπιτρέπει κατὰ τὸν καλύτερο τρόπο νὰ ἐπιτευχθεῖ τὸ ἰδεῶδες αὐτό, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἰδιαίτεροτήτων τοῦ καθενός.

Καὶ στὴν Δυτικὴ πνευματικὴ Παράδοση, ὑπάρχει πνευματικὴ κλίμακα· βρίσκεται στὸν *Κανονισμό* τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου, στὸ ἑβδομο κεφάλαιο, καί, ὅπως στὸν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό ἡ *Κλίμαξ* εἶναι αὐτὴν ποὺ συνοψίζει τὴν πνευματικὴ ζωὴ, γιὰ τοὺς Μοναχοὺς τῆς Δύσεως, τὸν ἴδιο ρόλο παίζει ἡ *κλίμακα* τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου. **Τ**ὸ κεφάλαιο αὐτὸ ἐπιγράφεται ἀκριβῶς **«Περὶ ταπεινώσεως»**. **Ἡ** *κλίμακα* ποὺ μᾶς σχεδιάζει εἶναι οὐσιαστικὰ *κλίμακα ταπεινώσεως*, τὶς βαθμίδες τῆς ὁποίας ἔχει ἐμπνευσθεῖ ἀπὸ τὸν προγενέστερό του Ἅγιο Κασσιανὸ τῆς Μασσαλίας, ὁ ὁποῖος ἔζησε εἴκοσι περίπου χρόνια μὲ τοὺς Μοναχοὺς τῆς Αἰγύπτου καὶ μᾶς μεταφέρει καὶ αὐτὸς μὲ τὰ ἔργα του ὅλη τὴν ἀρχαία πνευματικὴ Παράδοση τοῦ Μοναχισμοῦ.

Ἀνάμεσα στὶς δύο *κλίμακες* δὲν ὑπάρχει καμία οὐσιαστικὴ διαφορὰ, διότι ἡ *Κλίμαξ* τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, παρ' ὅτι περιέχει πολλὰ καὶ διά-

φορες πνευματικές οδηγίες και αγγίζει πολλά θέματα, θα μπορούσαμε να πούμε, ότι και αυτή εν τέλει παραπέμπει στην **ταπείνωση**.

Ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος λέει σε κάποιο σημείο: «Όπως η υπερηφάνεια έφθανε για να ρίξει τους αγγέλους από τον ουρανό, έτσι και η ταπείνωση μόνη της, αν είναι βαθιά και αληθινή, μπορεί να κάνει τον άνθρωπο άγγελο, να τον υψώσει από την γη στον ουρανό».

Πρέπει όμως να συνειδητοποιήσουμε τι σημαίνει **ταπεινοφροσύνη** και να αναρωτιόμαστε συνεχώς, όπως λέει ένας από τους Πατέρες: **Γ**ιατί ήρθες εδώ; **Γ**ιατί έγινες Μοναχός;».

Έτσι και εμείς οφείλουμε να αναρωτιόμαστε συνεχώς αναφορικά με κάθε μία αντίδρασή μας, κάθε ένα λογισμό μας, για κάθε στοιχείο της συμπεριφοράς μας: **Α**υτό είναι ταπείνωση;».

Και αν μπορούμε τίμια ενώπιον του Θεού να πούμε: **Ν**αί, τουλάχιστον προσπαθώ να είμαι ταπεινός στο θέμα αυτό», έ... τότε βρισκόμαστε πάνω στην *Κλίμακα* και θα φθάσουμε στην κορυφή.

Αν, αντιθέτως, είμαστε υποχρεωμένοι να παραδεχθούμε, ότι η συμπεριφορά μας, οι λογισμοί και οι αντιδράσεις μας προέρχονται, κατά τον έναν ή τον άλλον τρόπο, από την υπερηφάνεια, από την φιλαυτία μας, από την ευθιξία μας, τότε η διαγωγή μας πρέπει να μεταστραφεί, να αλλάξει ριζικά κατεύθυνση· διαφορετικά, αντί να παραμείνουμε πάνω στην *Κλίμακα*, θα είμαστε σαν τους δυστυχείς Μοναχούς που αρπάζονται από τους δαίμονες και από την *Κλίμακα* πέφτουν στην κόλαση.

Στους εξωτερικούς τοίχους μίας Εκκλησίας στην Ρουμανία, υπάρχει μία θαυμάσια αναπαράσταση της *κλίμακας* αυτής· βλέπουμε Μοναχούς που την ανεβαίνουν, κάποιοι όμως αρπάζονται από δαίμονες που είναι εφοδιασμένοι με γάντζους, ανατρέπονται και πέφτουν στο στόμα του δράκοντα που βρίσκεται στην βάση της σκάλας· βλέπουμε, όμως, και εκατοντάδες, χιλιάδες Άγγέλους που έρχονται να βοηθήσουν τους Μοναχούς να διαφύγουν αυτόν τον κίνδυνο, και να φθάσουν στην κορυφή, όπου τους περιμένει ο Χριστός...

Όταν νιώθουμε τον πειρασμό, όταν βλέπουμε ότι ο διάβολος προσπαθεί να μᾶς κάνει να πέσουμε από την *Κλίμακα* αυτή, που είναι η μόνη σωτηρία μας και ο μόνος αληθινός δρόμος που πρέπει να ακολουθήσουμε, οφείλουμε να καλοῦμε τους Άγγέλους που είναι εκεί, έτοιμοι να μᾶς ένδυναμώσουν και να μᾶς βοηθήσουν να φθάσουμε στην κορυφή. **Ν**αί, η *Κλίμακα* αυτή είναι η **ταπείνωση**, η *Κλίμακα* που έβλεπε ήδη από τότε ο Πατριάρχης Ίακώβ να έδραιώνει στενή σχέση μεταξύ ουρανού και γης (Γεν. κη' 12).

Πρέπει νὰ ἐντρυφήσουμε στὴν Διδασκαλία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς *Κλίμακος* καὶ νὰ ἐπωφεληθοῦμε τὴν Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. **Υ**πάρχουν σελίδες στὴν *Κλίμακα* ποὺ ἴσως μᾶς φανοῦν σκληρές, πολὺ αὐστηρές, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ σὲ **ὅλες τὶς μορφὲς ταπεινώσεως** ποὺ πρέπει νὰ ὑποστοῦμε στὴν καθημερινότητά μας. **Ἀ**λλὰ ἡ *Κλίμαξ* τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἶναι ἀναμφίβολα ἡ σκάλα ποὺ μᾶς ὁδηγεῖ στὴν χαρά, στὴν ἀληθινὴ χαρά. **Κ**αὶ ὅσο τὴν διαβάζουμε καὶ προσπαθοῦμε νὰ τὴν ἐφαρμόζουμε, βλέπουμε τὴν χαρὰ αὐτὴ νὰ ἀνθίζει μέσα μας καὶ ἐν τέλει νὰ διαπερνᾷ τὰ πάντα, νὰ διαποτίζει ὅλη αὐτὴν τὴν πνευματικὴ πορεία μας.

Σήμερα, ὡς ζητήσουμε ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τῆς *Κλίμακος* νὰ μᾶς βοηθήσει, νὰ μᾶς φωτίσει ἐσωτερικὰ καὶ νὰ μᾶς δείξει πῶς θὰ ἀνεβοῦμε τὴν σκάλα αὐτῇ.

Τὴν ἐπόμενη Κυριακὴ θὰ ἐορτάσουμε τὴν Ἁγία Μαρία τὴν Αἰγυπτία, ἕναν ἄλλο φάρο στὴν ὁδὸ αὐτῇ τῆς μετανοίας, ὥστε ὅλοι νὰ μπορέσουμε νὰ φθάσουμε στὸ Ἅγιο Πάσχα καὶ νὰ ἀναστηθοῦμε πράγματι μαζί με τὸν Χριστό.

Αὐτῷ ἡ δόξα, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **Ἀμήν!**

(*) π. Πλακίδα Deseille, «Μυστικὴ Ἄνοδος», σελ. 171-177, ἐκδόσεις «Ἑαρ», Φεβρουάριος 2022. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.